

Zorgen en borgen

Een toetscommissie voor de opleiding Biomedische Technologie?

Verdiepingsopdracht SKE

Marleen de Haan - november 2019

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Onderbouwing.....	3
3. Aanpak.....	4
4. Resultaten.....	4
4.1 Resultaten bronnenonderzoek.....	4
4.2 Resultaten gesprekken opleidingsdirecteur	7
4.3 Scenario's voor de opleiding Biomedische technologie.....	8
5. Conclusie	9
Bibliografie	10

1. Inleiding

In het kader van de Senior Kwalificatie Examinering (SKE) is een verdiepingsopdracht uitgevoerd rondom het thema 'zorgen en borgen' binnen de opleiding Biomedische Technologie. Uit de analyse van de kwaliteit van toetsing binnen de opleiding (eerder uitgevoerd binnen het SKE-traject) zijn de volgende ontwikkelpunten naar voren gekomen:

- Ondersteuning van docenten en moduleteams bij ontwerpen van toetsen en toetstaken (volgens toetscyclus, kwaliteitscriteria). Specifieke vragen op dit gebied:
  - het geven van feedback op en beantwoorden van vragen over toetsanalyses en toetsmatrijzen
  - formatieve toetsing, inzet van peer feedback en toetsen van grote groepen
- Ontwikkelen van een toetsprogramma
- Operationaliseren toetsbeleid (en ook uitdragen van inhoud toetsbeleid), evalueren en bijstellen.

We denken aan een toetscommissie als mogelijke oplossing voor het in samenhang adresseren van de verschillende ontwikkelpunten. De verdiepingsopdracht betreft het uitvoeren van een verkenning naar of een toetscommissie een rol kan spelen en welke vormen een 'toetscommissie' voor de opleiding Biomedische Technologie (Bachelor) zou kunnen hebben.

In deze notitie wordt een nadere onderbouwing van het onderwerp beschreven, wat de aanpak is geweest en welke resultaten dat heeft opgeleverd. Als uitkomst van de verkenning wordt een viertal scenario's beschreven en daaraan gekoppeld een conclusie en de mogelijke vervolgstappen.

NB. Deze notitie is een tussenstand in een nog lopend proces. Mijn eigen positie en ervaring spelen een rol in dit proces. Ik ben sinds een jaar werkzaam bij de Universiteit Twente en twee dagen in de week verbonden aan drie opleidingen als faculteitsonderwijskundige, waaronder de opleiding Biomedische Technologie. Voorheen was ik als onderwijskundige werkzaam bij een Hogeschool waar ik me een beeld heb gevormd van commissies (ook de toetscommissie) en hun mogelijke rol. Dit heeft mijn insteek bepaald voor het kiezen van deze oplossing voor de toetsvraagstukken die er binnen de opleiding liggen, namelijk het verkennen van de mogelijkheid voor het oprichten van een toetscommissie. De verkenning heeft mij het inzicht opgeleverd dat ik een smal beeld had van wat een toetscommissie kan zijn en ook informatie om het verdere gesprek in de opleidingen te kunnen voeren over wat een toetscommissie zou kunnen betekenen.

2. Onderbouwing

Uit de analyse van de kwaliteit van toetsing bleek dat aan de borgingskant veel zaken goed op orde zijn en dat de ontwikkelmogelijkheden met name aan de kant van zorgen liggen (ook al hebben beide natuurlijk met elkaar te maken). De ontwikkelpunten zoals genoemd in de inleiding zijn gerelateerd aan verschillende lagen van de piramide van eigentijds toetsen; toetsbeleid, toetsprogramma, toetsen/toetstaken en toetsbekwaamheid.

Een 'toetscommissie' geeft de mogelijkheid voor het doorontwikkelen van de opleiding aan de zorgkant van de kwaliteit van toetsing (wat ook een bijdrage levert aan de borgingskant). De ontwikkelpunten kunnen integraal een plaats krijgen binnen de werkzaamheden van een 'toetscommissie'. De commissie kan aandacht hebben voor vraagstukken op alle lagen van de piramide in afstemming met management, examencommissie en opleidingscommissie.

Taken die nu bij het opleidingsmanagement liggen (het geven van feedback op toetsmatrijzen en toetsanalyses) kunnen een plaats krijgen binnen een toetscommissie. En door het organiseren van professionalisering en ondersteuning aan de 'voorkant' wordt voorzien dat er minder 'reparatie' nodig is aan de 'achterkant'.

Een toetscommissie biedt de kans om met verschillende geleidingen het gesprek over toetsing te voeren en het onderwerp toetsing breder in de opleiding onder de aandacht te brengen.

Het is voor de opleiding belangrijk aandacht te besteden aan de ontwikkelpunten. Enerzijds om een uitspraak te kunnen blijven doen over de waarde van het diploma waarmee studenten afstuderen. Anderzijds ook omdat de borging in processen goed is beschreven maar een deel van de borgingstaken niet goed gerealiseerd kan worden als bepaalde taken niet meer uitgevoerd worden (denk aan bijvoorbeeld de screening van toetsen) of opgepakt worden (het ontwikkelen van een toetsprogramma).

3. Aanpak

Om tot een aantal scenario's te komen zijn diverse activiteiten uitgevoerd. Een aantal activiteiten zijn gericht op de verkenning van vormen van toetscommissies, namelijk:

- Onderzoek naar vormen van toetscommissies binnen de Universiteit (gesprekken voeren met collega's).
- Onderzoek naar vormen van toetscommissies buiten de Universiteit, HBO (op basis van eigen ervaring bij Avans Hogeschool en door documenten van andere opleidingen te bekijken).
- Artikelen lezen - met name een hele behulpzame bron was het artikel 'De toetscommissie - borgen of zorgen - de rol van de toetscommissie in het bekostigd hoger onderwijs'.

Om zicht te krijgen op de wensen bij de opleiding zijn een tweetal gesprekken met de opleidingsdirecteur gevoerd in verschillende fasen van het proces. Vervolgens is op basis van bovenstaande stappen een aantal scenario's beschreven.

4. Resultaten

De resultaten worden in drie paragrafen beschreven. Eerst wordt beschreven wat het bronnenonderzoek heeft opgeleverd. Vervolgens wordt een korte weergave gegeven van de gesprekken met de opleidingsdirecteur. Op basis van deze resultaten wordt een aantal scenario's van toetscommissies geschetst voor de opleiding Biomedische Technologie.

4.1 Resultaten bronnenonderzoek

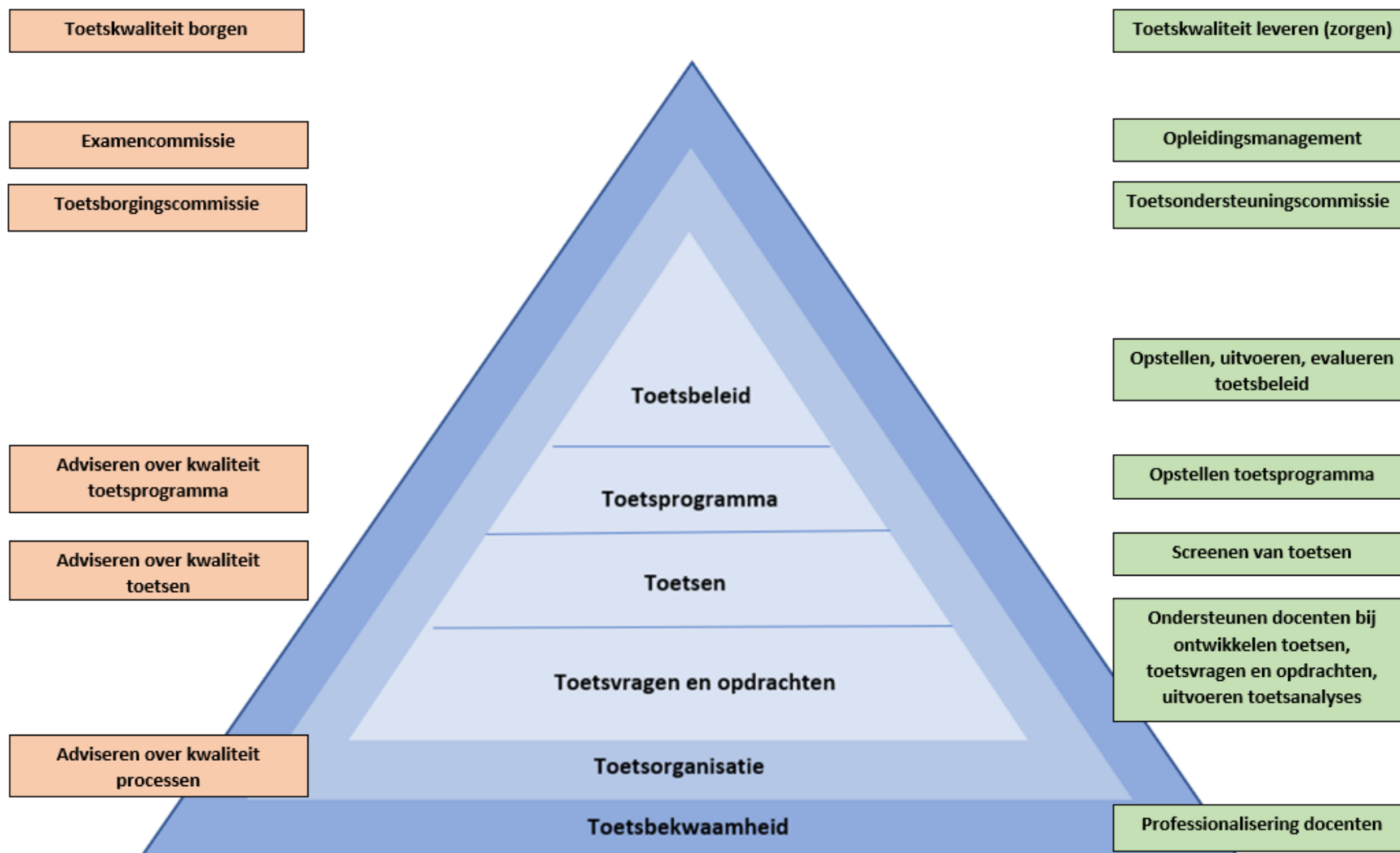
Belangrijk om in het uiteindelijke advies mee te nemen is dat een toetscommissie geen wettelijk verplicht orgaan is (waar de examencommissie dat wel is). Ook de context waarin de 'toetscommissie' moet fungeren maakt uit voor de vorm/taken (denk aan positionering in de opleiding en/of de kwaliteit van toetsing van een opleiding).

Uit de gesprekken binnen de Universiteit en de bronnen uit het HBO wordt een continuüm zichtbaar waarbij aan het ene uiterste er geen toetscommissie is en aan het andere eind er sprake is van een toetscommissie die activiteiten uitvoert (uitvoerend, signalerend, adviserend) op alle lagen van de piramide van eigentijds toetsen, zoals het screenen van toetsen vooraf of achteraf, adviseren rondom het toetsprogramma, het toetsbeleid en de toetsorganisatie. Een veel voorkomende vorm binnen de universiteit Twente is een toetscommissie die als taak het screenen van toetsen heeft.

Het artikel 'De toetscommissie- borgen of zorgen – de rol van de toetscommissie in het bekostigd hoger onderwijs' beschrijft een onderscheid waarbij een toetscommissie of fungeert als een toetsborgingscommissie en valt onder de examencommissie of als een toetsondersteuningscommissie en valt onder het opleidingsmanagement. In de eerste situatie heeft de toetscommissie een meer borgende rol. Bij een toetsondersteuningscommissie vervult de commissie een meer zorgende rol.

In het figuur op de volgende pagina zijn mogelijke rollen en taken weergegeven van een toetsborgingscommissie en een toetsondersteuningscommissie in relatie tot de piramide van eigentijds toetsen. Dit overzicht van taken/rollen is niet uitputtend. Het figuur is ontwikkeld om het gesprek te kunnen voeren met bijvoorbeeld de opleidingsdirecteur en examencommissie .

Overzicht mogelijke taken/rollen van een toetsborgingscommissie/toetsondersteuningscommissie in relatie tot de positionering in de organisatie

4.2 Resultaten gesprekken opleidingsdirecteur

In de beginfase van de verdiepingsopdracht is gesproken met de opleidingsdirecteur (in eerste instantie om de analyse van de kwaliteit van toetsing te bespreken inclusief de ontwikkelpunten en het idee van een toetscommissie voor de opleiding). Uit dit gesprek kwamen twee aandachtspunten vanuit de opleidingsdirecteur naar voren:

- We noemen het geen toetscommissie (deze term roept een bepaald beeld op en een extra commissie is nu niet gewenst).
- Kunnen we ook meenemen in de verkenning of we het onderwerp toetsing in een bestaand overleg en in bestaande structuren (meer/anders) kunnen opnemen zodat openliggende vraagstukken daar een plaats kunnen krijgen (en toetsing breder in de opleiding een gedeeld onderwerp van gesprek is).

In een tweede gesprek (vraag vanuit opleidingsdirecteur zelf om verder te praten over het idee toetscommissie) hebben we verder gesproken over welke taken op dit moment niet of niet op de gewenste plaats belegd zijn. Daarbij kwamen we tot een volgend overzicht:

- Screenen van toetsen.
- Steekproef v/d beoordeling van kwaliteit eindwerken.
- Kwaliteit van toetsing in de projecten.
- Ondersteunen van docenten (bij ontwikkelen van leerdoelen, toetsmatrijs, toetsen, analyse, ...), beantwoorden van vragen van docenten over toetsing (bijvoorbeeld over toetsing van grote groepen of vragen naar aanleiding van toetsanalyses, ...).
- Toetsbeleid Health niveau: evaluatie en doorontwikkeling.
- Toetsprogramma (in eerste instantie ontwikkelen).

Het bovenstaande overzicht geeft nog een aantal aanvullende ontwikkelpunten naast de punten die uit de analyse naar voren zijn gekomen, namelijk het screenen van toetsen, de kwaliteit van toetsing in de projecten en de kwaliteit van de beoordeling van de eindwerken.

4.3 Scenario's voor de opleiding Biomedische technologie

Onderstaand wordt een viertal scenario's geschetst voor de opleiding Biomedische Technologie. Bij de scenario's is een koppeling gemaakt tussen de resultaten uit het bronnenonderzoek (vorm en functie) en de ontwikkelpunten voor de opleiding voortkomend uit de analyse en het gesprek met de opleidingsdirecteur.

Scenario 1 - Een toetsborgingscommissie BMT

Deze zou zich in eerste instantie kunnen richten op het adviseren van de examencommissie over:

- De kwaliteit van de beoordeling van de eindwerken.
- De kwaliteit van de toetsing en in het bijzonder kwaliteit van toetsing binnen projecten.

Door: bijvoorbeeld het screenen van toetsen (projecten) en screenen van beoordelingen eindwerken.

Scenario 2 - Een toetsondersteuningcommissie BMT

Deze zou zich kunnen richten op:

- Adviseren aan opleidingsmanagement over het toetsbeleid.
- Screening van toetsen (aan voorkant of achterkant) en bespreken met docenten (terugkoppeling aan opleidingsmanagement).
- Analyse van de kwaliteit van toetsing in de projecten.
- Ondersteunen van docenten (ontwikkelen van leerdoelen, toetsmatrijs, toetsen, analyse, ...).
- Adviseren/ondersteunen bij opstellen toetsprogramma.

Scenario 3- Een toetsteam op Health niveau

Het toetsbeleid is op Health niveau geschreven (Health bestaat uit drie opleidingen; Biomedische Technologie, Gezondheidswetenschappen en Technische Geneeskunde). In dit scenario zou een toetsteam het toetsbeleid onder de hoede kunnen hebben, evalueren, bijstellen en de opleidingen hierover informeren. Overige taken op andere niveaus van de piramide kunnen per opleiding belegd worden.

Scenario 4- Toetstaken zijn verdeeld over diverse rollen (toetsexperts)

De verschillende taken worden verdeeld over verschillende geledingen/toetsexperts.

Bijvoorbeeld:

- Toetsscreening door onderwijskundige in samenwerking met docenten.
- Beoordeling kwaliteit eindwerken door examencommissie.
- Ondersteuning docenten door onderwijskundige.

Nodig: gezamenlijk overzicht maken welke taken waar te beleggen (inclusief koppeling aan rol: eindverantwoordelijk, verantwoordelijk, adviserend en geïnformeerd worden).

5. Conclusie

Gezien de analyse en ontwikkelpunten die daaruit naar voren zijn gekomen (met name gericht op de zorgkant) zou scenario 2 een goede optie voor de opleiding zijn. Echter ook belangrijk om mee te nemen zijn de wensen en mogelijkheden van de opleiding (opleidingsdirecteur) op dit moment in het proces. Uit de gesprekken met de opleidingsdirecteur (en in een eerdere fase tijdens de analyse ook vanuit examencommissie) komt een voorkeur voor scenario 4 naar voren.

De vervolgstappen die hier beschreven worden richten zich op het implementeren van scenario 4. Een eerste stap hierin is al gezet. Met de opleidingsdirecteur is voor een aantal taken gekeken waar deze een plaats zouden kunnen krijgen in de organisatie. Onderstaande tabel geeft weer welke ontwikkelpunten bij wie zijn belegd en als dat nog niet gedaan is welk advies voor vervolg gegeven wordt.

	Ontwikkelpunt	Wie	Advies/vervolg
Toetsbeleid	<ul style="list-style-type: none"> Operationaliseren, evalueren toetsbeleid 	<ul style="list-style-type: none"> Moet nog belegd worden. 	<ul style="list-style-type: none"> Bespreken in overleg op Health niveau (drie opleidingen samen omdat beleid voor drie opleidingen is geschreven).
Toetsprogramma	<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkelen toetsprogramma 	<ul style="list-style-type: none"> Moet nog belegd worden. 	<ul style="list-style-type: none"> Onderwijskundigen advies vragen en opzet laten maken in samenspraak met examencommissie en opleidingsdirecteur.
Toetsen / toetstaken	<ul style="list-style-type: none"> De beoordeling van de kwaliteit van de eindwerken Kwaliteit van de toetsing in de projecten (onderwijskundigen) Screenen van toetsen 	<ul style="list-style-type: none"> Opleidingsdirecteur gaat met de examencommissie bespreken of zij dit op zich kunnen nemen Onderwijskundigen Pilot*(onderwijskundigen/ opleidingsdirecteur met moduleteams) 	<ul style="list-style-type: none"> Pilot wordt op de volgende pagina beschreven*
Toetsorganisatie			<ul style="list-style-type: none"> Directeur met (afvaardiging) examencommissie, opleidingscommissie, onderwijskundigen en kwaliteitszorgmedewerker overzicht maken van alle taken en bespreken van de nog niet belegde rollen (wie is eindverantwoordelijk, verantwoordelijk, geeft advies).
Toetsbekwaamheid	<ul style="list-style-type: none"> Ondersteuning docenten (individueel en modules) 	<ul style="list-style-type: none"> Onderwijskundigen 	<ul style="list-style-type: none"> Onderwijskundigen worden actief uitgenodigd bij module-overleggen.

Expliciet aandacht vraagt het vervolg met verschillende geledingen over de taken en rollen (zie onder toetsorganisatie in de tabel). Op dit moment heeft het gesprek zich beperkt tot de opleidingsdirecteur (bij de analyse waren wel meerdere geledingen betrokken, o.a. opleidingscommissie en examencommissie).

* De pilot gaat over het screenen van toetsen door docenten binnen een bestaand moduleoverleg (dit overleg is nu een cijfervergadering). We beogen hiermee informatie te verzamelen over de kwaliteit van de toetsing. Door het met een moduleteam te doen willen we docenten zicht geven op elkaars toetsen en de samenhang binnen een module. Tevens werken we aan de professionalisering van docenten (toetsbekwaamheid). Met deze pilot komen we ook tegemoet aan de wens van de opleidingsdirecteur om te kijken naar het onderbrengen van het onderwerp toetsing in bestaande (overleg) structuren.

We hebben vastgesteld bij welke module we de pilot uit willen voeren. Wat nog aandacht vraagt zijn de vervolgstappen, namelijk:

- de uitwerking van het idee en de voorbereiding (onderwijskundige samen met de opleidingsdirecteur en mogelijk een docent);
- uitvoering (onderwijskundige zal begeleiden, docenten voeren screening uit);
- evaluatie (hoe evalueren en wat zijn de vervolgstappen en welke consequenties hebben die vervolgstappen voor onder andere de organisatie en het beleid).

Een ander vervolg is het inzetten van de inzichten en overzichten in de andere twee opleidingen waar ik als onderwijskundige aan verbonden bij. Bijvoorbeeld binnen Technische Geneeskunde waar bij examencommissie en kwaliteitszorgmedewerker veel vragen leven rondom zorgen en borgen van de kwaliteit van toetsing en er het idee ligt voor het inrichten van een toetscommissie.

NB Zoals in de inleiding besproken had ik aan het begin van het proces mijn eigen gewenste beeld van een toetscommissie en is dit mede ook bepalend geweest voor de keuze geweest van deze verdiepingsopdracht. Bij mijn vorige werkgever (een Hogeschool) heb ik gezien hoe een goede toetscommissie een bijdrage kan leveren aan de kwaliteit van toetsing. In deze context vraagt het echter nog een slag. Ik zou dan ook graag het idee in een later stadium nogmaals willen bespreken met het overzicht van de toetsborgingscommissie en toetsondersteuningscommissie en de scenario's erbij (deze waren nog niet gereed tijdens het laatste gesprek met de opleidingsdirecteur).

Een toetscommissie die op integrale wijze werkt aan de kwaliteit van toetsing op verschillende lagen van de piramide van eigentijds toetsen spreekt mij persoonlijk ook aan omdat het een voor mij meer systemische benadering is. Mooi vind ik dat we nu met een concrete pilot kunnen starten (dichtbij de docenten) en van daaruit vervolgstappen kunnen maken.

Bibliografie

- Avans Hogeschool, Notitie positionering toetscommissie, 2013
- E. van de Veen, M. Pol en G. Moerkerke, De toetscommissie – borgen of zorgen de rol van de toetscommissie in het bekostigd hoger onderwijs in: Hoger Onderwijsmanagement, 2018
- M. Jaspers en E. van Zijl, Samenwerken aan toetskwaliteit in het hoger onderwijs, 2014
- Cluster health opleidingen, Toetsbeleid, 2018.
- <https://score.hva.nl/toetscommissie/Paginas/Rol-en-Taken.aspx>